

HAVNIN Í ABERDEEN VIÐ FISKADOKKINI
FREMST Á MYNDINI

HANS JAKKU ELLINGSGAARD Á ÚTFERÐ
VIÐ FØROYSKUM SJÓMONNUM

GAMLI ANRASS TN 456 Á VEG
INN Á FISKAMARKNAÐIN

Onglands eystaneftir at landa fyrstu veiðuna, skuldu teir landa í Aberdeen, - tað var eisini her hann var bygdur. Men tað fylltist inn við skipum, og einki pláss var eftir. Í Aberdeen bar ikki til at bíleggja pláss. Men í Grimsby og Hull, var neyðugt at bíleggja pláss eitt samdøgur frammanundan. Kláraði skipið ikki at koma inn á flóðina, so hekk skipið kortini uppá landingarfólkið, og hetta kostaði. Tí plagdu vit at biðja skipararnar ringja til okkara fram til klokkan hálvum fyra um morgunin at avlýsa, um teir ikki kláraðu flóðina, og tað plagdi at vera í lagi.

Men hesa ferðina sendi eg boð - bæði yvir Wick Radio og Stonehaven Radio, men teir fingi ikki samband við "Sjúrðarberg". Eg visti ikki, hvat eg skuldi gera. So eg ringdi til vitapassarar á Buchanness nær Peterhead og greiddi honum frá støðuni og bað teir ringja til mín, tá "Sjúrðarberg" kom framvið har. Eg reiddi mær ból á skrivstovuni, so eg kundi fáa boðini beinanvegin, hann kom framvið. Eg hevði frá stjóranum í Ministry of Food útvegað landingarpláss í Hull. Vita-passarin á Buchanness boðaði mær so frá, tá ið "Sjúrðarberg" fór framvið, og umleið hálvanannan tíma seinni kom hann til Aberdeen.

"Sjúrðarberg" setti gronina inn ímóti, og eg rópti til skiparan, Kaj Johannesen, at um hann fór til Hull, so slapp hann framat har. Kaj takkaði fyri boðini, og bað teir sleppa endanum. Minnst meg rætt hevði "Sjúrðarberg" 2.600 kitt (eitt kitt var um 60 kg) henda túrin og seldi fyri eini 8.600 pund. (Pundið var um kr. 20) So tað var ein hampiligur túrur tá. Men tað, sum bjargaði støðuni var, at man hevði verið úti um seg og fingið hetta landingarloyvi.

Aðrir samskiptismøguleikar enn í dag

Eg minnst ein dag í 1959. Eg haldi, at vit høvdu 5 landingar tann dagin og góðar 20 fyri vikuna. So tað var altíð nóg mikið at gera. Tey flestu skipini høvdu vánalig radiotól og sendarar umborð. Og at fáa fatur í teimum ymisku bretsku radiostøðunum var ikki altíð so lætt. Eg plagdi at júka myndugleikarnar í Føroyum um at fáa tvær telefonlinjur til skrivstovuna, hetta eydnaðist til endan. Við tveimum linjum kundu vit bara biðja skipið bíða við, meðan vit kannaðu spurningin gjøgnum hina telefonina. Hetta lætti nógv um.

Eina ferð høvdu teir, sum skipaðu fyri radiosambandinum, eina framsýning á sjó-

mansheiminum í Aberdeen. Eg fortaldi teimum, at eg plagdi at hoyra skip kalla, men fekk at vita, at hetta var púra ólógligt, tí allar samrøður vóru í trúnaði.

Ónøgd um prís

Tað var ofta ónøgd, tá skip fingi ringan prís, tí fiskurin var vánaligur. Tað var ikki altíð, at skiparar dugdu at skilja tað. Annars var tað so, at teir vóru skjóttir at kollðma fiskin í Hull og Grimsby. Men tað var bert hendinga ferð, at tað hendi í Aberdeen. Tann sokallaði "dokhtarinn", eftirlitsmaðurin í hvítum kitli, sum legði reyðar seðlar í kassarar, var eitt sindur meira miskunnsamur her norðuri. Einaferð minnst eg, at ein skipari á eini slupp sigur, at "tað elsta verður 17 dagar í morgin". Ja, tað fær man at siggja sigi eg. Tá eg fari í land, sigur ein maður, at tað elsta verður nú 23 dagar í morgin! Men annars vóru tað okkara royndir, at so gamal fiskur kundi verða skorin til flak og verða lagdur í laka. Viðhvørt var eitt sindur av gulari liting í lakanum. So varð fiskurin royktur, og hetta riggaði heilt væl.

"Fame" misti róðrið

"Fame" kom niður tann veturin, og teir mistu róðrið. So vaktarskipið "Ternan" togaði teir niður. Teir komu út fyri Aberdeen, og "Ternan" hevði ikki loyvi at toga hann inn hagar. Tað máttu togbátarnir gera. So bleiv loyst og "Ternan" kom inn, og eg fór umborð. Vit lurtaðu eftir "Fame" á fiskabylgjuni. Nú hoyri eg Regin á Rógvu, skiparan, siga, at "nú fóru vit á land". Tá vóru sleipitrossarnir slitnaðir. Loðsbáturin kom so og stútaði hann út frá aftur. So fingi teir annan trossa, og hann slitnaði eisini. Men so fingi teir enda frá "Fame", og tá riggaði.

Triggjar dagar seinni, fekk agenturin eina rokning frá Aberdeen Tug Company fyri tveir trossar. Eg fór so at kanna eftir, hvussu long livitíðin var á einum slíkum trossa. Hann skuldi vera 9 mánaðir. Fekk eisini kannað, hvat teir kostaðu at keypa. So fór eg yvir á skrivstovuna saman við skiparanum og agentinum og segði, at eg var komin í samband við rokningina hjá "Fame". Eg spurdi so stjóran, hvussu gamlir trossarnir vóru, og svarið varð 18 mánaðir. Eg segði, at hetta var tað dupulta av tí, sum var garanterað. "Fame" slapp undan at gjalda fyri trossarnar.

Rokningin hjá Thorvald

Ein søga er um Thorvald Andreassen, sum átti og førði "Norðstjørnuna". Ein dagin sigur hann við meg, at nú var eitt verri skil. Jú, hann skuldi hava eina umvæling gjørda,

Komandi partur:

komandi og seinasta parti av hesi røð um sambandið millum Føroyar og Skotland greiðir Sofus m.a. frá týðninginum fyri Bretland av føroyska fiskinum undir krígunum

fóðringarnir á sylindarunum skuldi skiftast. Tilboðið ljóðaði uppá 1.200 pund, og nú rokningin kom, ljóðaði hon uppá 2.500 pund. Hetta var ein rættiligur smekkur at fáa. So sigi eg við Thorvald: "Kom niðan við mær til døgurða". Aftaná fingi vit so ein fund við verkstaðið. Teir vóru eitt sindur hálir at tosa við. Eg segði, at hetta kundi ikki bera til. Fyrst at geva ein prís og so at krevja tað dupulta. Men hetta endaði væl. Rokningin gjørdist 1.200 og nøkur pund.

Hans Jacob Ellingsgaard, ein sjómansins hetja

Tað vóru fleiri, sum vóru okkara sjófólki til hjálpar. Ein teirra var eiðismaðurin Hans Jacob Ellingsgaard, sjómanstrúboðari.

Tað fyrsta sambandið, eg hevði við Ellingsgaard, sum hann var kallaður í Aberdeen, var eftir, at eg var komin niður higar í apríl í 1946. Tá var ein lesistova í Broad Street, har okkara sjómenn kundu vitja, og her virkaði Ellingsgaard. Hann kom niður higar at vera okkara sjómonnum til hjálpar umleið 1942. Seinni hevði hann konuna og yngnu børnini Jensinu, Katrin, Brynjálv og Signhild við sær.

Ellingsgaard var altíð umborð á skipunum, tá ið tey komu í havn. Umframt at geva teimum "góð orð", hevði hann eisini ymiskt til lesna at geva teimum, sum tey føroysku bløðini, sum bæði lesistovan og umboðsstovan fingi sendandi niður hvørja viku. Okkara sjómenn fingi so høvi at fara niðan á lesistovuna at lesa bløðini ella at skriva brøv o.a., og fingi teir sjálvandi eisini ein kaffimunn og køku.

Eftir kríggið komu nógvir svenskir snurravodsbátar higar at landa. Svenska kirkjan keypti ein kirkjubygning at tæna teimum.

Ein annar vælkendur bygningur, sum okkara sjómenn kendu væl var eisini har á leið, nevniliga Hunters møbul og "altnøguligt" handil, nógv var skrambul.

Umframt kirkjuna, so vóru eisini onnur hólir har. Her var lesistova, sjónvarp, spælistova og matstova, har ein fekk kaffi og køkur. Ein føroysk lesistova var eisini har. Har komu eisini nógvir danir og norðmenn, og kirkjan var vanliga nevnd The Scandinavian Church. Umframt fiskiskip komu eisini nógv skandinavisk farmaskip til Aberdeen. Umframt gudstænastur plagdi Ellingsgaard og pastor Nordin at fyrireika útferðir við bussum. Eitt nógv vitjað pláss var "up Royal Deeside" til Glentanar Estate. Kona Lord Glentanar var norsk, og vóru skandinaviskir sjómenn altíð vælkomnir at vitja hagar. Sjómenn vóru eisini innlagdir á sjúkrahús, og vitjaði Ellingsgaard eisini hesar.

Ikki mundi tað altíð vera so lætt at vera sjómanstrúboðari, men Ellingsgaard var ein sera fittur maður, og var við síni stillu medferð væl búgvinn til hetta starv. Skandinav, sum búðu á Aberdeenleiðini, vitjaðu sjálvandi eisini The Scandinavian Church og umframt frammanfyri nevndu hendingar vóru av og á eisini Musical Evenings, fyrilestrar o.a. hildnir í kirkjuni. Ellingsgaard var í Aberdeen fleiri vetrar eftir krígslok, tí tey flestu av okkara skipum hildu fram at landa ísfisk her líka til byrjað varð at byggja flakavirkir heima. Men fleiri skip hildu fram við at koma niður at landa.

Seinnu árin av lívsstarvi sínum var Ellingsgaard okkara sjómonnum í Grønlandi til hjálpar, einamest á Ravns Stóroy. Hann var eisini ein góður stuðul hjá Kirkjuliga Missiónsfelagnum til ellisárini. Ein sonn hetja og okkara sjómonnum ein trúgvur tænarari meginpartin av lívi sínum.

Annars skivur Hans Jacob meira um sína tíð í Aberdeen í endurminningarbók síni "Birita", sum var navnið á báti sínum, sum hann hevði har sín mongu ár í Grønlandi.

SOFUS VIÐ FØROYSKU
UMBOÐSSTOVUNI Í MARKET
STREET Í ABERDEEN